

Sygn. akt IV CSK 101/21

POSTANOWIENIE

Dnia 15 lipca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczak

w sprawie z wniosku E. [...] Spółki Akcyjnej w G.
przy uczestnictwie P. J. i Skarbu Państwa - Starosty R.
o stwierdzenie zasiedzenia,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 15 lipca 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika postępowania P. J.
od postanowienia Sądu Okręgowego w W.
z dnia 29 lipca 2020 r., sygn. akt I 1 Ca [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od P. J. na rzecz wnioskodawczyni kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt 00/100) złotych tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych).

W złożonej skardze kasacyjnej skarżący P. J. powołał się na istotne zagadnienie prawne wyrażające się w pytaniu, czy dopuszczalne jest nabycie przez zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesylu.

Przyczyna kasacyjna w postaci istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga sformułowania problemu prawnego i uzasadnienia, że ma on znaczenie dla rozwoju prawa lub precedensowy charakter. Problem ten powinien odnosić się do konkretnych, powołanych we wniosku przepisów prawa, zostać ujęty w sposób abstrakcyjny, tak, aby jego rozstrzygnięcie mogło uzyskać ogólniejsze znaczenie, a zarazem wiązać się z rozpoznawaną sprawą. Konieczne jest przy tym wskazanie argumentów, które prowadzą do jego rozbieżnych ocen i możliwych kierunków interpretacyjnych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, niepubl., z dnia 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 623/13, niepubl., z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl., z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.).

Sformułowane we wniosku zagadnienie nie odpowiadało tym wymaganiom, ponieważ nie spełniało kryterium nowości. Dopuszczalność nabycia w drodze zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu była wielokrotnie analizowana w judykaturze Sądu Najwyższego. W świetle tego dorobku, za utrwalone należy uznać stanowisko, że dopuszczalne jest - także przed dniem wejścia w życie art. 305¹ i n. k.c. regulujących służebność przesyłu - nabycie przez zasiedzenie służebności gruntowej umożliwiającej posadowienie na nieruchomości urządzeń energetycznych wchodzących w skład sieci, a także ich eksploatację i konserwację (por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2003 r., III CZP 79/02, OSNC 2003, nr 11, poz. 142, z dnia 7 października 2008 r., III CZP 89/08, Biul. SN 2008, nr 10, s. 7, z dnia 22 października 2009 r., III CZP 70/09, OSNC 2010, nr 5, poz. 64, z dnia 27 czerwca 2013 r., III CZP 31/13, OSNC 2014, nr 2, poz. 11, z dnia 22 maja 2013 r., III CZP 18/13, OSNC 2013, nr 12, poz. 139, z dnia 8 kwietnia 2014 r., III CZP 87/13, OSNC 2014, nr 7-8, poz. 68, i z dnia 30 listopada 2016 r., III CZP 77/16, OSNC 2017, nr 9, poz. 94).

W nowszym orzecznictwie wyjaśniono również, że linia orzecznicza zapoczątkowana uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2003 r., III CZP 79/02, nie może być utożsamiana z „wykreowaniem” nowego prawa rzeczowego z pominięciem zasady *numerus clausus* tych praw lub z działalnością o charakterze „prawotwórczym”, lecz stanowi ona wynik wykładni prawa odzwierciedlającej uzasadnione potrzeby społeczno-gospodarcze, ujawnione m.in. w związku z transformacją ustrojową. W ramach tej wykładni, mającej z istoty rekonstrukcyjny charakter, uwzględniono również akcentowane we wniosku aspekty konstytucyjne i prawnomiędzynarodowe (art. 64 Konstytucji RP i art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzonej w Rzymie, dnia 4 listopada 1950 r., Dz. U. z 1993 r., nr 61, poz. 284), mając na uwadze, że jakkolwiek instytucja zasiedzenia stanowi istotną ingerencję w prawo własności, to jednak pełni ona doniosłą rolę społeczną i gospodarczą, eliminując - z korzyścią dla racjonalnego i społecznie użytecznego korzystania z rzeczy - długotrwałą rozbieżność między stanem faktycznym a stanem prawnym. Racje te należy uznać za w pełni aktualne także w odniesieniu do zasiedzenia służebności gruntowej zaspokajającej potrzeby przedsiębiorstw przesyłowych (por.

postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2017 r., V CSK 33/17, niepubl. i z dnia 12 września 2018 r., II CSK 876/16, niepubl. oraz powołane tam szeroko wcześniejsze orzecznictwo). Stanowisko to jest podtrzymywane również w najnowszej judykaturze (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2020 r., IV CSK 493/19, niepubl., z dnia 30 czerwca 2020 r., II CSK 628/19, niepubl., i z dnia 27 sierpnia 2020 r., IV CSK 165/20, niepubl.).

Motywy wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, bazujące na wątpliwościach co do „twórczej” interpretacji prawa dokonanej przez Sąd Najwyższy w kontekście konstytucyjnym, zasadzie *numerus clausus* praw rzeczowych oraz niemożności nabycia przez zasiedzenie prawa nieistniejącego w chwili rozpoczęcia biegu terminu zasiedzenia, nie wносиły żadnych nowych elementów do argumentacji wnikliwie rozważonej w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego, którego analiza została w skardze pominięta. Dodać trzeba, że za dowód rozbieżności w rozważanym zakresie w żadnym przypadku nie może być poczytywana powołana w skardze uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2014 r., III CZP 87/13, OSNC 2014, nr 7-8, poz. 68 i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2014 r., V CSK 276/12, niepubl., odnoszące się do konsekwencji korzystania z nieruchomości w oparciu o decyzję administracyjną wydaną na podstawie art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (jedn. tekst: Dz.U. z 1974 r. nr 10, poz. 64 ze zm.).

Z tych względów, uznawszy, że skarżący nie wykazał twierdzonej przyczyny kasacyjnej, na podstawie art. 398⁹ § 2 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. oraz art. 520 § 3 w związku z art. 391 § 1, art. 398²¹ i art. 13 § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

ke

a.s.

